

หนังสือพิมพ์คุณภาพ เพื่อคุณภาพของประเทศ

<http://www.matichon.co.th>

วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2543 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8277 ราคา 8 บาท

ประชาพิจารณ์(นอกกรอบ)

ร่าง พ.ร.บ.จุฬาลงกรณ์

?

ระยะเวลา 6 เดือน นับแต่จะเริ่มมีการเตรียมการทำประชาพิจารณ์ร่าง พ.ร.บ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากตัวแทนของบุคลากร 5 ท่าน คือนายอา

นันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน คุณหญิง ดร.กัลยา โสภณพนิช ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ดร.สายสุรี จุติกุล และนายโสภณ สุภาพงษ์ เป็นกรรมการ ท่ามกลางความอึมครึม การไม่เห็นด้วย และมีแนวโน้มของการปฏิเสธเข้าร่วมการประชาพิจารณ์ของคณาจารย์กลุ่มหนึ่งอย่างชัดเจน เพื่อให้เห็นประวัติศาสตร์ความเคลื่อนไหว การสร้างจุดเปลี่ยนผ่านอุดมศึกษาตามครรลองที่ถูกต้อง ประเด็นปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นข้อขัดแย้งที่ควรต้องนำมาพิจารณาประกอบแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ

1.การตัดสินใจนำมหาวิทยาลัย 19 แห่ง ออกนอกระบบราชการถูกตัดสินใจก่อนการทำประชาพิจารณ์ในประชาคมแต่ละแห่ง ในยุคสมัย น.ท.เดชา สุขารมณ์ เป็นรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยว่ารัฐบาลมีนโยบายนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบตามกรอบที่ทำสัญญาโครงการเงินกู้ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย(เอดีบี) ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2545 ตามความพร้อมของแต่ละมหาวิทยาลัย ผู้บริหารแต่ละแห่งได้ลงนามตามกรอบเวลาออกเป็น 3 กลุ่ม ช้าเร็วตามเวลาที่คิดว่าเหมาะสมเป็นไปได้พร้อมกับมีเงิน 2 แสนบาท เพื่อไปทำประชาพิจารณ์แต่ละแห่ง

ในส่วนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้อาสาเป็นมหาวิทยาลัยแรก ที่ร่าง พ.ร.บ.ของตนเองอย่างรวดเร็ว ขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์ ขอความคิดเห็นประชาคมว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ควรออกหรือไม่ควรออก ถูกข้ามขั้นตอนไปหมดสิ้น และเป็นแทบทุกมหาวิทยาลัย การประชาพิจารณ์ได้ถูกกำหนดแล้วว่าต้องออกแน่นอน แต่มาพิจารณารายละเอียดมากกว่าด้วยความรีบเร่งและความเกรงเกรงปัญหาในขณะนั้น อธิการบดีในยุคนั้นได้บอกในที่ประชุมว่าสาเหตุที่ต้องนำจุฬาลงกรณ์ออกก่อนเพราะกลัวรัฐบาลจะออก พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยออกนอกระบบฉบับเดียวและใช้บังคับทุกมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์จะได้รับผลกระทบหลายด้าน เรื่องที่ดินจำนวน 500 ไร่ วุฒิสภาในเวลานั้นเป็นสภาที่มีอธิการบดีหลาย

ท่าน รวมทั้ง ดร.เกษม สุวรรณกุล นายกษามหาวิทยาลัยของจุฬาด้วย กฎหมายจะสามารถเขียนได้ตามปรัชญา รากฐานประวัติศาสตร์ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้ การทำประชาพิจารณ์เร่งรีบมาจนมีการหักท้วงว่าน่าจะได้มีการดูรายละเอียดเพื่อความเป็นธรรม และโปร่งใส สวัสดิการ การเลื่อนขั้นต่อสัญญา การประเมินผล และอื่นๆ จากกฎหมายลูก 3 ฉบับ คือบริหารงานบุคคลงบประมาณการเงิน ระเบียบข้อบังคับ ได้มีการตกลงชัดเจนว่าขอให้มีการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์ฉบับนี้ควบคู่ไปกับกฎหมายลูกทั้ง 3 ฉบับ เพราะมีความสำคัญเท่ากัน แต่ได้มีการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนี้กับกลุ่มประชาคมจุฬาฯ การประชาพิจารณ์ครั้งต่อมาจึงเป็นเพียงรับทราบว่าทางมหาวิทยาลัย ได้ส่งร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ผ่านทบวงมหาวิทยาลัย คณะรัฐมนตรีแล้ว ความกังวลได้เกิดแรงเพื่อกครั้งใหญ่ในการเลือกตั้งอธิการบดีครั้งล่าสุดที่ผ่านมา

การประชาพิจารณ์ที่ผ่านมาจึงแทบไม่ใส่ใจต่อความคิดเห็นของประชาคมเท่าที่ควร ทั้งที่เวลานั้นทุกคนมั่นใจไม่เห็นด้วยกับการออกนอกระบบ แต่เมื่อฟังคำชี้แจงของผู้บริหารทุกคนทุกฝ่ายก็เข้าใจ และพยายามร่วมมือแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่เพื่อให้นำจุฬาลงกรณ์ออกนอกระบบสมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ นี่เป็นบทเรียนที่ประชาคมจุฬาฯ เริ่มขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจต่อประชาพิจารณ์ที่มีคำตอบเบ็ดเสร็จมาแล้ว และนำข้อเสนอความคิดเห็นของคณาจารย์ เป็นส่วนประกอบการอ้างอิงว่าได้มีการนำประชาพิจารณ์มาแล้ว ต่อมาได้มีการอันเชิญพระราชกระแสให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาคมจุฬาฯ ในทำนองประชาพิจารณ์ในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชน นิสิตนักศึกษาด้วย มีการกำหนดคุณสมบัติว่าต้องเป็นบุคคลภายนอก การเป็นที่ยอมรับ มีความเป็นกลางไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัย หลีกเลี่ยงการเสนอชื่อบุคคลภายนอกที่เคยแสดงความเห็นในเรื่องร่าง พ.ร.บ.จุฬาฯ และอื่นๆ

นายอนันท์ ปันยารชุน เป็นกรรมการที่ถูกตั้งคำถามมากที่สุดเพราะเป็นบุคคลที่ริเริ่มกำหนดนโยบายนี้ด้วยตนเอง มีแนวความคิดทุนนิยม การใช้ระบบเอกชนกลไกตลาดแก้ไขปัญหาระบบมหาวิทยาลัย ได้เคยแสดงความเห็นเปรียบเทียบกับอาจารย์ที่ต่อต้านไม่เห็นด้วยกับ

การออกนอกระบบว่า "เป็นเสมือนทาสที่ปลดปล่อยแล้วไม่ยอมไป" ความเป็นกลางของนายอนันท์ ปันยารชุน จึงเกิดคำถามและกระแสต่อต้านเขียนแต่กว้างขวางในประชาคมจุฬาฯขณะนี้

การทำประชาพิจารณ์ที่ผ่านมาจึงไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เพราะมีการตัดสินใจไปก่อนแล้ว

ให้ความสำคัญในตัวบุคคล วิธีการ แต่ไม่ใส่ใจสาระ หรือความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างเท่าที่ควร การทำประชาพิจารณ์จึงเป็นขั้นตอนประกอบนโยบายที่ให้มีหรือเกิดขึ้นเท่านั้นเอง

2.ระบบการตรวจสอบและความสมดุลระหว่างสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี และคณาจารย์ ในร่างของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ อำนาจสูงสุดและการตัดสินใจทั้งหมดสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ อธิการบดีมีหน้าที่บริหารงานตามนโยบาย คณาจารย์ต้องปฏิบัติตามภารกิจและข้อตกลงที่ทำไว้กับมหาวิทยาลัยระบบนี้คณาจารย์ไม่มีสิทธิโต้แย้ง คัดค้าน หรือตรวจสอบสภามหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ผู้บริหารแต่ละระดับเลย การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยจึงต้องมีสภาพถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขทุก 3 ปี 5 ปี ก่อนมีการทำสัญญาจ้างต่อไป สภาคณาจารย์ซึ่งเป็นตัวแทนของคณาจารย์ พนักงานทั้งหมด มีฐานะเป็นองค์กรที่ปรึกษา และเป็นเครื่องมือของอธิการบดีเท่านั้น สิ่งที่น่าจะคิดและเพิ่มเติม คือ ทำอย่างไรแต่ละฝ่ายจะตรวจสอบและอำนาจเกิดสมดุลได้ ยิ่งอธิการบดีมีสิทธิใช้จ่ายอย่างอิสระเต็มที่เพราะได้รับเงินก่อนเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป จะมีกระบวนการติดตามตรวจสอบให้โปร่งใสได้อย่างไร และถ้าประชาคมลงชื่อเกินกว่ากึ่งหนึ่งสามารถถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดีได้หรือไม่ ในกรณีมีความคิดเห็นขัดแย้งอย่างรุนแรง เป็นต้น

3.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ของคณาจารย์ ในจุดมุ่งหมายของการนำจุฬาลงกรณ์ออกนอกระบบ คือเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และได้รับเชิญภารกิจในการให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง สอน วิจัยบริการทางวิชาการแก่สังคมและทะนุบำรุง

ศิลปะและวัฒนธรรม แต่เมื่อพิจารณาทั้งฉบับกลับมีแต่รายละเอียดของการเพิ่มอำนาจให้สภามหาวิทยาลัย การบริหารงาน การประกันคุณภาพ การประเมิน การบัญชีตรวจสอบ การกำกับดูแล บทกำหนดโทษ และอื่นๆ ร่างนี้มีลักษณะกตและไม่ต้องทำให้คณาจารย์ร่วมกลุ่มต่อต้านลดความมั่นคง ไม่คุ้มครองผู้ปฏิบัติงานเท่าที่ควร ดังเช่น

มหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน ดังสภาพแรงงานไม่ได้ แม้แต่คณะกรรมการกฤษฎีกา หน่วยงานราชการที่พิจารณา ร่างฉบับนี้ยังตั้งข้อสังเกตว่าไม่มีมาตราใดเลยที่จะคุ้มครองพนักงานของจุฬาลงกรณ์ได้ การแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดมากมาย

เพิ่มเติมอีก และส่วนที่สำคัญยิ่งคือ จะทำให้เกิดบรรยากาศ และเสรีภาพทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ด้วยนโยบายกิจกรรม กระบวนการ และงบประมาณที่ทุ่มเทในส่วนนี้ให้เป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงวิถีชีวิต ความเคลื่อนไหวปรัชญาของอุดมศึกษา มากกว่านำกลไกตลาดเอกชนธุรกิจที่นำเข้ามาบริหารมหาวิทยาลัยในขณะนี้

4. วิกฤตด้านคุณภาพอาจารย์และนิสิตนักศึกษา สภาพความขาดแคลนงบประมาณต้องจ่ายพนักงานอาจารย์ปีต่อปี ความไม่มั่นคงของอาชีพ เจตคติที่เข้ามาทำงานมุ่งมีงานทำรองานใหม่ การลดฐานะจากข้าราชการลงมาเป็นพนักงาน การหาบุคคลที่ต้องการตามสาขาที่ขาดแคลนยากขึ้นบ่อยครั้งจำเป็นต้องเลือกบุคคลที่อยู่ในระดับปานกลางเข้ามาทำงาน คนนิยมเข้ามาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยน้อยลง การปฏิรูประบบราชการหลายโครงการหลายรูปแบบในเวลาเดียวกัน ทั้งโครงการเกษียณก่อนอายุ การจำกัดรับข้าราชการไม่เกิน 20% และอื่นๆ ผู้เขียนยืนยันว่าแนวโน้มวิกฤตเริ่มรุนแรงมากขึ้น คณาจารย์ออกจำนวนมาก รับจำนวนน้อยเฉลี่ยแล้วขณะนี้ทุกคนสอน 3-5 วิชาต่อภาคยังไม่รวมภารกิจอื่นๆ ผู้เขียนยังมองไม่ออกเลยว่าคณาจารย์จะเอาเวลาไหนไปคิดริเริ่มงานวิจัยใหม่ๆ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนได้อย่างไร ในระยะยาวคุณภาพเชิงอุดมศึกษาจะด้อยลงอย่างไม่น่าเชื่อถือทีเดียวทั้งในเชิงของคณาจารย์และผลิตผลนิสิตนักศึกษาที่ลงทุนมากขึ้นแต่ได้รับบริการการศึกษาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

การร่าง พ.ร.บ.จุฬาลงกรณ์คงไม่ยุ่งยากๆ แม้ในข้อดีที่รัฐบาลโดย คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ส่งร่างฉบับนี้กลับมาทำประชาพิจารณ์อีกครั้งเพื่อลดความขัดแย้งในประชาคมนี้อย่างไรก็ตาม แต่ความเชื่อมั่น ความโปร่งใสการยอมรับยากจะกลับคืนมาได้ การเผชิญหน้าการไม่ประสานร่วมมือกัน ปฏิเสธข้อดี(ผู้ใหญ่มากคน) ถือความคิดตนเองสำคัญ คือ จุดชนวนที่จะขยายไปสู่ความขัดแย้งในรั้วสีชมพูและอาจกลายเป็นประชาพิจารณ์เลือด(ทางความคิด) อีกรอบหนึ่งก็เป็นได้

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย